1513.40

Міністерство освіти і науки України

Національний університет фізичного виховання і спорту України

ТЕРЕЩУК МАРИНА ВАСИЛІВНА

УДК: 796.352.2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ГОЛЬФУ В УКРАЇНІ

24.00.01 – олімпійський і професійний спорт

Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з фізичного виховання і спорту

Київ -- 2015

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Національному університеті фізичного виховання і спорту України, Міністерство освіти і науки України

Науковий керівник доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор **Шинкарук Оксана Анатоліївна**, Національний університет фізичного виховання і спорту України, директор Науково-дослідного інституту

Офіційні опоненти:
доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор **Костюкевич Віктор Митрофанович**, Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського, завідувач кафедри теорії і методики спорту;

доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор **Козіна Жаннета Леонідівна**, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, завідувач кафедри спортивних ігор

Захист відбудеться 24 червня 2015 р. о 12:30 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.829.01 Національного університету фізичного виховання і спорту України (03680, Київ-150, вул. Фізкультури, 1).

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Національного університету фізичного виховання і спорту України (03680, Київ-150, вул. Фізкультури, 1).

Автореферат розісланий 18 травня 2015 р.

БІБЛІОТЕКА
ЛЬВІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ФІЗИЧНОЇ
КУЛЬТУРИ

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради В. І. Воронова

ЧИТАЛЬНА ЗАЛА
ЛДУФК

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність. Зміни, що відбуваються у спорті вищих досягнень, зростання його популярності на міжнародній арені пов'язані з основними тенденціями, що визначають на сучасному етапі розвиток спорту – глобалізацією, професіоналізацією та комерціалізацією, постійним зближенням олімпійського та професійного спорту. Особливо це проявляється у спортивних іграх, які не тільки популярні та видовищні, але й комерційно привабливі (В. Платонов, 2014). Внаслідок глобалізації особливостями, що визначають функціонування сучасного спорту, є інтеграція в систему ринкової економіки, міграція спортсменів і тренерів, формування потужного транснаціонального ринку спортивного обладнання і екіпірування, інформаційний та ідеологічний виміри (Ю. Мічуда, 2011; В. Платонов, 2014; A. Bairner, 2001; G. Jarvie, J. Maguire, 2005; B. Mallon, J. Matthew, 2010).

Зміни обумовлюють необхідність розробки стратегії розвитку спорту вищих досягнень на національному рівні відповідно до загальносвітових тенденцій (О. Борисова, 2012). Особливо це стосується пострадянських країн, серед яких Україна, що мають великий історичний і практичний досвід побудови ефективної системи управління й підготовки спортсменів в олімпійському спорті, але у них практично відсутній досвід у професійному спорті, в тому числі у спортивних іграх (Ю. Мічуда, 2005; О. Починкін, 2006; В. Костюкевич, 2009; Ж. Козіна, 2010; Л. Матвєєв, 2010; В. Ніколаєнко, 2014; A. Bairner, 2001).

2853

Істотним фактором розвитку сучасного гольфу стало повернення йому статусу олімпійського виду спорту, що сприяло прогресу розвитку гольфу майже у всіх країнах – членах міжнародного олімпійського руху. Гольф динамічно розвивається в світі, в нього грають понад 60 мільйонів людей більш ніж в 130 країнах на шести континентах. В Європі знаходиться 7 403 гольф-об'єктів, Азії – 4 778, Північній Америці – 18 145, Південній Америці – 663, Африці – 911, Австралії – 2 110. Все це стимулювало бурхливе будівництво нових гольф-полів, створення гольф-клубів, розвиток інфраструктури гольфу як професійного, так і олімпійського виду спорту.

Внаслідок цього сьогодні виникла гостра потреба в аналізі тенденцій розвитку гольфу, а також можливості використання світового досвіду з метою розвитку національної системи функціонування гольфу.

Аналіз літературних даних свідчить, що проблеми розвитку гольфу, його історичну спадщину досліджували фахівці, серед яких M. Cantley, 2008; A. Sartori, 2008; A. Peltoniemi, 2009; J. Nicklaus, 2010; R. Heath, 2011; C. Meister, 2014; A. Palmer, 2014 тощо, розвитку міні-гольфу – Б. Якоблев, 2002; Д. Жеребко, 2014; А. Корольков, 2014; B. Mayer, 1994.

На сучасному етапі не існує цілісного уявлення про історичні, організаційні та методичні засади розвитку гольфу з урахуванням сучасних чинників, що впливають на його подальший розвиток в міжнародному спортивному русі. Це обумовило актуальність подальших досліджень.

Зв'язок роботи з науковими планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до «Зведеного плану НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр.» Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту за темою 1.2. «Сучасний професійний спорт і шляхи його розвитку в Україні» (номер

державної реєстрації 0111U001715). Внесок дисертанта як співвиконавця теми полягав в обґрунтуванні організаційно-методичних засад розвитку і популяризації гольфу в Україні, розробці практичних рекомендацій та впровадження їх у діяльність спортивних організацій.

Мета роботи – обґрунтувати організаційно-методичні засади розвитку та популяризації гольфу в Україні з урахуванням історичного досвіду та сучасних світових тенденцій.

Завдання дослідження:

1. Узагальнити наукові дані щодо становлення і розвитку гольфу в світі за даними спеціальної літератури.
2. Визначити характерні особливості та світові тенденції функціонування гольфу як виду спорту в світі.
3. Обґрунтувати організаційно-методичні засади розвитку та популяризації гольфу в Україні.
4. Розробити практичні рекомендації впровадження організаційно-методичних засад розвитку та популяризації гольфу в центральні, регіональні організації України.

Об'єкт дослідження – функціонування гольфу як виду спорту на міжнародному та національному рівнях.

Предмет дослідження – організаційно-методичні складові розвитку і популяризації гольфу в Україні.

Методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури, системний аналіз та узагальнення, порівняння та аналогія, анкетування, метод експертних оцінок, методи математичної статистики.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше:

– проведено історико-теоретичний аналіз та визначено об'єктивні передумови виникнення, становлення і розвитку гольфу в світі та в Україні: гольф має довгий шлях розвитку, в процесі якого сформувалися його різновиди: гольф, міні-гольф, футгольф, диск-гольф, пітч-енд-патт; витоки гольфу в Україні сягають 1913 року, сучасний етап розвитку українського гольфу розпочинається з 1997 року, який характеризується формуванням інфраструктури, створенням управлінських структур, національної системи змагань та виходом українських спортсменів на міжнародну арену;

– визначено характерні особливості функціонування гольфу як виду спорту в світі на сучасному етапі (універсальний вид спорту; загальновизнані універсальні правила гри у всіх країнах; охоплює різні верстви населення; заняття гольфом не залежать від віку і фізичних можливостей людини; домінування професійного гольфу; розгалужена бізнес-індустрія гольфу; диференційована система змагань тощо);

– виокремлено сучасні тенденції розвитку гольфу в світі: зростання популярності та географії поширення; збільшення представництв країн, які не мали традицій гри в гольф; розвиток гольфу в напрямку олімпійського спорту; формування єдиної організаційної структури та єдиної системи змагань на міжнародному рівні; розробка єдиної світової системи гандикапів; динамічне збільшення кількості гравців; впровадження та поширення єдиного рейтингу гравців

любителів – WAGR; сертифікація полів для гольфу та їх акредитація; розробка та впровадження ініціативних програм розвитку та популяризації гольфу, юніорських програм; уніфікація стандартів підготовки та сертифікації тренерів з гольфу, суддів, грінкіперів тощо;

– обґрунтовано організаційно-методичні засади розвитку та популяризації гольфу в Україні, необхідність і можливість його розвитку (удосконалення системи та структури управління гольфом в Україні; розвиток нормативно-правової бази; формування ефективної системи підготовки кадрів; розвиток інфраструктури гольфу; створення та розвиток в Україні системи професійного гольфу; програм розвитку дитячо-юнацького гольфу; удосконалення системи підготовки збірних команд ГО «Всеукраїнська федерація гольфу»; удосконалення системи змагань з гольфу; залучення різних груп населення до масових занять гольфом; запровадження інноваційних підходів до науково-методичного, інформаційного та медичного забезпечення розвитку гольфу; підвищення рівня популяризації вітчизняного гольфу в засобах масової інформації; міжнародне співробітництво) та запропоновані рекомендації їх впровадження на рівні центральних, регіональних організацій;

– підтверджено та доповнено положення щодо впливу на розвиток гольфу зовнішніх чинників – глобалізації, професіоналізації, комерціалізації, зближення професійного й олімпійського спорту, та розширення міжнародного календаря змагань; щодо особливостей функціонування організаційно-управлінської системи професійного та олімпійського спорту на міжнародному рівні, в провідних країнах світу.

Практична значущість. Розроблені практичні рекомендації впровадження організаційно-методичних засад розвитку та популяризації гольфу (удосконалення системи управління гольфом, формування системи підготовки кадрів, розвиток інфраструктури гольфу, створення та розвиток системи професійного гольфу в Україні тощо), запропоновані для реалізації в діяльність громадської організації «Всеукраїнська федерація гольфу», центральних та регіональних організацій з гольфу, що підтверджено актами впровадження. Це сприяло підвищенню рівня розвитку гольфу в Україні та збільшенню ефективності процесу управління зазначеними організаціями.

Результати досліджень особливостей функціонування гольфу в світі, становлення та розвитку гольфу в Україні впроваджено в лекційний матеріал з дисциплін «Професійний спорт» та «Спортивні ігри» кафедр професійного, неолімпійського та адаптивного спорту, спортивних ігор, що підтверджено актами впровадження.

Особистий внесок здобувача у спільних публікаціях полягає у формуванні напрямку досліджень, аналізі спеціальної літератури та документів з теми досліджень, аналізі та інтерпретації отриманих результатів.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертаційної роботи були представлені на VI та VII Міжнародній конференції молодих вчених «Молодь та олімпійський рух» (Київ, 2013-2014); VIII Міжнародній науково-практичній конференції «Основні напрямки розвитку фізичної культури, спорту та фізичної реабілітації» (Дніпропетровськ, 2013); Першій всеукраїнській конференції з гольфу

(Київ, 2013); IX Міжнародній науково-практичній конференції «Фізична культура, спорт та здоров'я нації» (Вінниця, 2014); щорічних науково-методичних конференціях кафедр теорії і методики спортивної підготовки та резервних можливостей спортсменів, спортивних ігор Національного університету фізичного виховання і спорту України (2011-2014).

Публікації. Результати дисертаційної роботи відображені у 8 наукових статтях, з них 7 – у фахових виданнях України, 4 з яких увійшли до міжнародних наукомстричних баз.

Структура та обсяг роботи. Дисертаційна робота викладена на 157 сторінках основного тексту, складається зі вступу, 5 розділів, практичних рекомендацій, висновків, списку використаної літератури (205 джерел), додатків. Робота ілюстрована 19 таблицями і 32 рисунками.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми; окреслено зв'язок із науковими планами, темами; визначено об'єкт, предмет, мету, завдання і методи дослідження; розкрито наукову новизну та практичну значущість роботи, висвітлено особистий внесок здобувача в опублікованих в співавторстві наукових працях, описано сферу апробації результатів дослідження та зазначено кількість публікацій за темою дисертаційної роботи.

У першому розділі **«Актуальні проблеми розвитку гольфу у міжнародній системі спорту»** представлено аналіз літературних даних, де розглянуто історичний аспект зародження та розвитку гольфу в світі й Україні, розкрито сучасний стан проблеми розвитку гольфу в світі (Т. Селиванова, 2009; Д. Крейг, 2011; A. Sartori, M. Cantley, 2008; A. Peltoniemi, 2009; J. Nicklaus, 2010; R. Heath, 2011; C. Meister, A. Palmer, 2014).

Дослідження історичного аспекту зародження та розвитку гольфу в світі показали, що гольф має довгий шлях розвитку, в процесі якого сформувалися кілька його різновидів: гольф, міні-гольф, футгольф, диск-гольф, пітч-енд-патт (M. Cantley, 2008).

Започаткування гри в гольф, в першу чергу в Шотландії, Великій Британії, США та Австралії, та його поширення в різних країнах демонструє зацікавленість різних сторін в розвитку гольфу та його спрямуванні в систему олімпійського та професійного спорту, що піднімає на новий щабель розвиток та вдосконалення всієї системи гольфу (Д. Крейг, 2011). Зародження гольфу на українських землях сягає початку XX століття, коли Україна входила до складу Російської імперії і датується 1913 р. З 1918 р. до 1996 р. в доступних джерелах відсутня інформація про культивування цього виду спорту в Україні (C. Meister, 2013).

Гольф охоплює різні верстви населення, має диференційовану систему змагань та розвивається за різними напрямками сучасного спорту: професійного, олімпійського спорту та спорту для всіх. На сучасному етапі розвитку спорту поглиблюються специфічні риси олімпійського та професійного спорту, відбувається все більше їх відокремлення в самостійні сфери діяльності. Це стосується не тільки цільової спрямованості та критеріїв ефективності, але й

організаційно-управлінської, соціально-правової, фінансово-економічної діяльності. З іншого боку, спостерігається взаємодія професійного та олімпійського спорту, яка здійснюється шляхом залучення талановитих і видатних спортсменів у професіонали, а також спільна участь спортсменів у змаганнях.

Сучасний спорт вищих досягнень складний в структурному відношенні та неоднорідний за складом суб'єктів спортивної діяльності. Більшу частину його учасників складають спортсмени-професіонали, які проходять складний багаторічний шлях від юнацьких, юніорських, студентських колективів та команд до професійних клубів; на цьому шляху змінюється їх соціальний і правовий статус (Л. Матвєєв, 2010). Актуальні проблеми розвитку спорту – його глобалізація, комерціалізація та професіоналізація – впливають на розвиток гольфу в провідних країнах світу та його становлення в Україні. Гольф є одним з видів спорту, який активно розвивається у світі. Попри те, що гольф в багатьох країнах ще відносно молодий вид спорту, зростання кількості юніорів і включення гольфу до олімпійських видів спорту свідчить, що він надалі розвиватиметься швидкими темпами.

У другому розділі **«Методи та організація дослідження»** представлено методи дослідження, обґрунтовано доцільність їх використання.

Дослідження проводилося в три етапи в період з 2011 до 2014 року.

На *першому етапі* (2011–2012) було проаналізовано сучасні наукові та методичні літературні джерела, проводився інформаційний пошук і змістовний аналіз літературних джерел, періодичної літератури, нормативно-правових документів, інформаційних матеріалів, узагальнено практичний досвід щодо побудови системи розвитку гольфу в провідних країнах. Розроблено анкети, проведено анкетування та експертне опитування.

На *другому етапі* (2012–2013) визначено характерні особливості функціонування гольфу як виду спорту в світі, обґрунтовані організаційно-методичні засади розвитку та популяризації гольфу в Україні, та розроблені практичні рекомендації впровадження організаційно-методичних засад розвитку та популяризації гольфу в центральні і регіональні організації.

На *третьому етапі* (2013–2014) проведено узагальнення та обґрунтування отриманих даних, впровадження організаційно-методичних засад розвитку і популяризації гольфу в центральні та регіональні організації.

Вирішення поставлених завдань здійснювалося в сфері діяльності ГО «Всеукраїнська федерація гольфу» (ВФГ).

У дослідженні взяли участь 23 експерти: фахівці з гольфу (функціонери, тренери, судді та кваліфіковані спортсмени); представники НОК України; представники Міністерства молоді та спорту України; професорсько-викладацький склад кафедр менеджменту та економіки, професійного, неолімпійського та адаптивного спорту, спортивних ігор НУФВСУ.

У третьому розділі **«Умови розвитку та особливості функціонування гольфу в провідних країнах світу»** обґрунтовано характерні особливості функціонування гольфу як виду спорту в світі на сучасному етапі. У результаті досліджень визначено характерні особливості функціонування гольфу в світі: він є

універсальним видом спорту, який активно розвивається і суттєво впливає на підтримку позитивного міжнародного іміджу будь-якої країни; має загальновизнані універсальні правила гри у всіх країнах; охоплює різни верстви населення; заняття гольфом не залежать від віку і фізичних можливостей людини, рівною мірою підходять для чоловіків і жінок; існує розгалужена бізнес-індустрія гольфу (послуги гольф-клубів і гольф-полів, виготовлення і продаж одягу та спортивного інвентарю, туристичні послуги, інформаційні послуги для спортивних уболівальників, заробітки гравців-професіоналів, будівництво котеджів поблизу гольф-полів); має диференційовану систему змагань, які проводяться цілорічно в різних географічних точках, що сприяє постійному міжнародному обміну та розвитку гольфу.

Система організації та управління гольфом на міжнародному рівні представлена на трьох рівнях: глобальному, територіальному та національному, де є розділення на гравців-аматорів та гравців-профессіоналів. Характерною відмінною рисою гольфу від спортивних ігор є відсутність єдиної світової підпорядкованої структури управління гольфом, а отже і єдиної керівної міжнародної організації. За складання єдиного світового кодексу правил гольфу та рішень несуть спільну відповідальність організація The R&A (R&A) і Асоціація гольфу Сполучених Штатів Америки (USGA), за щоденну роботу з використання правил відповідає USGA у США і Мексиці, а R&A та національні федерації – в інших країнах.

Всесвітнім аматорським гольфом керують національні федерації у взаємодії з Європейською Асоціацією гольфу (EGA), R&A, USGA та Міжнародною федерацією гольфу (IGF) (рис. 1). В аматорському гольфі провідну роль відіграє Міжнародна федерація гольфу, яка проводить командні чемпіонати світу з гольфу та бере участь в організації Юнацьких Олімпійських Ігор.

Рис. 1. Структурна схема керівництва всесвітнім аматорським гольфом

У всесвітньому професійному гольфі існує поділ спортсменів на гравців-професіоналів та тренерів-профессіоналів. Гравці-професіонали будуть браги участь в Іграх Олімпіад. Тренерів-професіоналів об'єднують територіальні національні професійні гольф-асоціації (ПГА), а в Європі – Професійна Асоціація гольфу

Європи (PGAs of European). З 1996 року Міжнародна федерація турів професійних Асоціацій гольфу (International Federation of PGA Tours) об'єднує гравців-професіоналів у різні професійні тури з гольфу (рис. 2).

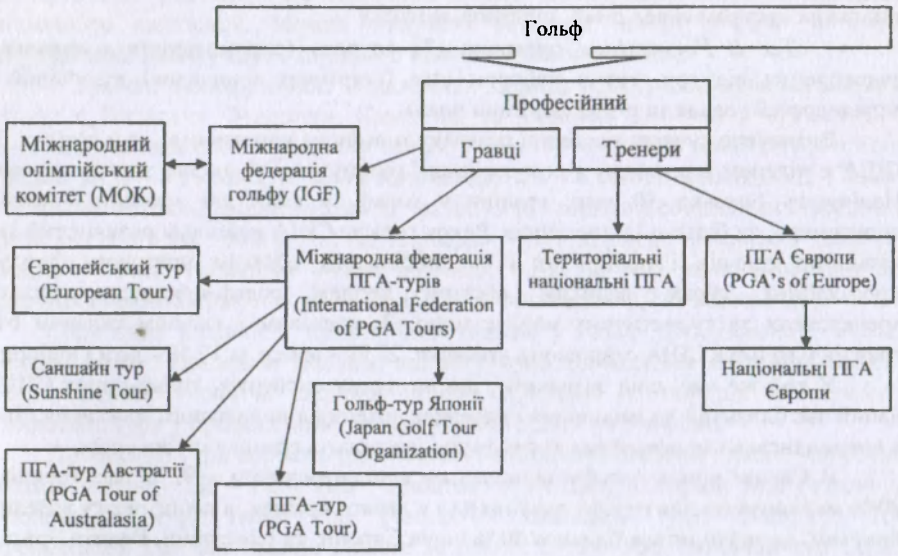

Рис. 2. Структурна схема керівництва всесвітнім професійним гольфом

Гольф є популярним і розгалуженим видом спорту, кількість гравців у гольф у світі перевищує 60 мільйонів осіб, а гольф-полів налічується близько 30 тис. Ця статистика носить відносний характер і не повною мірою відображає охоплення населення грою в гольф. Гравців турів можна підрахувати з абсолютною точністю. Проте не можливо точно підрахувати кількість гравців-аматорів, які можуть бути членами своїх гольф-клубів, брати участь у турнірах неоднакову кількість разів, також гравців, які грають кілька раундів в рік, переважно у відпустці, на курорті чи на корпоративному заході. Поля для гольфу також можуть значно відрізнятися за якістю і розміром – від коротких «академічних» полів (9 лунок і менше), включаючи повноцінні стандартні аматорські та чемпіонські поля на 18 лунок до великих гольф-комплексів з полями 27 лунок і більше.

На розвиток гольфу в світі спрямована ціла низка заходів і сучасних проектів за підтримки Міжнародної федерації гольфу, які сприяють залученню до гри людей різного віку. Виділено основні ініціативні програми, які реалізуються в світі:

- *«R&A Golf Development»* – програма розвитку гольфу Королівським і стародавнім гольф-клубом Сент-Ендрюс (спрямованість – залучення до гри в гольф великої кількості людей шляхом безкоштовних уроків в різних країнах світу);
- *«The PGA Sports Academy»* – програма спортивної академії гольфу PGA (спрямованість – розвиток гри юних гравців у всеселій та інтерактивній формі);

- *«LPGA-USGA Girls Golf»* – жіноча програма гольфу LPGA-USGA (спрямованість – навчання дівчаток віком 7–17 років, формування характеру, пристосування до середовища);
- *«The First Tee»* – програма «Перших Ті» (спрямованість – впровадження шкільних програм серед дітей, підлітків, молоді);
- *«Tee It Forward»* – програма «Ті вперед» (спрямованість – отримання задоволення від гри, гра з набором «ті» (стартових площадок) відповідно до можливостей гравця та різної довжини поля).

Визначено сучасні тенденції розвитку гольфу на континентах та у країнах. Так США є лідером в розвитку і популяризації гольфу в світі, та має значну перевагу. Налічують близько 30 млн. гравців у гольф, з яких дві третини – активні спортсмени, та більше 15 тис. полів. Ринок гольфу США найбільш розвинений як за кількістю гравців і полів, так і за найбільшим обсягом призового фонду в професійних турах, великим обсягом продаж гольф-інвентарю, оплатою тренерських та туристичних послуг тощо. За статевим і віковим складом 61 % гравців у гольф в США становлять чоловіки, 22 % – жінки та 17 % – діти і юніори.

У той же час, слід зазначити, що на думку експертів, гольф-ринок США в даний час близький до насичення і вичерпав потенціал подальшого зростання. Часто в американських професійних турах успіху досягають гравці з інших країн.

В Європі ринок гольфу залишається концентрованим – 92 % всіх гравців та 90 % майданчиків для гольфу знаходяться у десяти країнах, в першу чергу в Великій Британії, де знаходиться близько 40 % полів Європи, та Німеччині. Велика Британія та Ірландія мають найвищий рівень попиту на гру в гольф в Європі. Велика кількість ринків гольфу в Європі потребує підтримки та інвестування нових програм, особливо у високорозвинених і розвинених країнах. Німецькомовні країни та Нідерланди залишаються найбільш розвиненими за показниками участі жінок у гольфі. Спостерігається інтенсивний розвиток гольфу у країнах Європи, що розвиваються (Центральна та Східна Європа), а також тенденція збільшення складу гравців-юніорів в Болгарії, Сербії, Словаччині та Греції – країнах, які не мають розвиненої індустрії гольфу. Серед інших країн слід відзначити Іспанію, де гольф швидко розвивається після другої Світової війни і нині в країні налічується велика кількість гравців-професіоналів. Вигідні кліматичні умови Іспанії дозволяють тренуватися в період міжсезоння в Європі великій кількості професійних спортсменів інших країн. Заслуговують на увагу і такі країни, як Швеція, Данія і Фінляндія. В цих країнах, незважаючи на не досить сприятливі кліматичні умови для гри в гольф, кількість гольф-полів і кваліфікованих спортсменів-профссіоналів на одного жителя одна з найвищих в Європі.

В Азії гольф бурхливо розвивається; налічують близько 20 млн. гравців та понад 4 тис. полів. Лідером виступає Японія, другу сходинку посідає Південна Корея, де останнім часом гравці-жінки у гольф утримують перші позиції на міжнародних професійних гольф-турах. В Індії, Індонезії, Малайзії, Філіппінах і Китаї, де значно менші гольф-ринки, спостерігається щорічне збільшення числа гравців.

В Африці гольф розвинений мало, унікальне положення займає Південно-Африканська республіка (ПАР). З одного боку, за валовим внутрішнім продуктом на

жителя країни ПАР може належати до країн, для яких не характерний активний розвиток гольфу. З іншого боку, в цій країні досить високі показники за кількістю гравців у гольф, що беруть участь в професійних турах і посідають високі місця в міжнародному рейтингу. Це пов'язано з тим, що гольфом активно займалося світлошкіре населення. Можна очікувати розвиток гольфу в ПАР за умови популяризації гольфу серед корінного темношкірого населення.

У країнах Співдружності Незалежних Держав (СНД) найбільшими ринками гольфу є Російська Федерація, Казахстан та Україна. Сьогодні в країнах СНД налічується понад 6 000 гравців у гольф, з яких 70 % гравців знаходяться в Росії, близько 16 % – в Україні, 10 % – в Казахстані, 3 % – в інших країнах СНД. Гольф в цих країнах в цілому сприймається як гра для осіб з високим соціальним статусом та представників бізнес-спільноти. Це підтверджується відносно невеликою кількістю гравців у гольф (показник участі дорівнює 0,002 %, тоді як в Туреччині цей показник становить 0,007 %, в Чехії – 0,5 %, у Фінляндії – 2,7 % відповідно).

Спортивна діяльність професійних гравців у гольф організована у вигляді системи турів з призовим фондом, які регулярно проводяться на різних полях в різних країнах. Розвиток системи змагань припадає на початок XX століття. Професійні тури у професійному гольфі умовно ділять на три рівні.

Професійні тури першого рівня мають найбільший престиж і найбільші обсяги призового фонду. Це – PGA Tour (чоловічий тур США); European Tour (чоловічий європейський тур); Asian Tour (чоловічий азіатський тур); Champions Tour (професійний тур для гравців старше 50 років); LPGA Tour (жіночий тур США); Ladies European Tour (жіночий європейський тур).

Серед професійних турів другого рівня, які є підготовчими для переходу в тури першого рівня, виокремлюють такі: Challenge Tour (підготовчий тур для European Tour); Nationwide Tour (підготовчий тур для PGA Tour); OneAsia Tour (тур, який об'єднує спортсменів Японії, Кореї, Китаю, Австралії та низки азіатських країн).

Тури третього рівня найменш престижні, часто призовий фонд в них формується за рахунок заявочних внесків учасників. Вони вважаються підготовчими для наступного переходу професіоналів до турів більш високого рівня.

Проводяться також професійні змагання з гольфу, організовані окремими національними ПГА, їх престиж і значущість нижче турів третього рівня.

Внесення турніру в офіційну сітку європейських змагань супроводжується його ранжуванням відповідно до системи світового аматорського рейтингу з гольфу (WAGR). Ранг турніру залежить від його статусу і значущості, рівня розвитку гольфу в країні, гандикапів гравців-учасників тощо. Категорії WAGR поділяють на елітні турніри: The Amateur (аматорський); Asian Amateur (аматорський Азії); European Amateur and US Amateur Championships та Ladies' British Amateur (аматорський Європи і Великої Британії та жіночий); NCAA Championship (чемпіонати національної асоціації студентського спорту); US Women's Amateur та Women's European Amateur Championship (жіночий аматорський та європейський чемпіонат); та турніри категорій A-F, що присуджуються за результатами ранжирування WAGR (A=1-30 місце; B = 31-100 місце; C = 101-200 місце; D = 201-

300 місце; E = 301- 400 місце; F = 401 місце і нижче). Категорією турніру надалі визначається місце його переможців або учасників у рейтингу WAGR.

Кількість гравців країни, що потрапили до рейтингу WAGR, визначає рівень розвитку гольфу в країні, впливовість федерації на міжнародній арені, впливає на отримання країною права приймати великі міжнародні змагання з гольфу, серед яких і елітні першості аматорського гольфу. Країнами-лідерами чоловічого професійного гольфу є США, Австралія, Велика Британія, Швеція, Південна Африка, Іспанія. Лідерами жіночого професійного гольфу є Південна Корея, Японія, США.

Необхідно зазначити, що середній вік перших двадцяти гравців світового рейтингу складає 35 років, у жінок – 28 років. При цьому в групі жінок спостерігається значно більш висока варіативність показників віку та ігрової активності порівняно з групою чоловіків.

Аналіз спортивних біографій лідерів сучасного гольфу, свідчить, що середній вік початку занять гольфом становив 6-9 років. Більшість спортсменів мали батьків, які захоплювалися гольфом або працювали у сфері гольфу, та мешкали в безпосередній близькості від гольф-клубів. На підставі об'єктивних даних можна стверджувати, що стаж занять гольфом до досягнення спортсменом рівня майстерності, який дозволяє успішно виступати на міжнародному професійному рівні, становить від 20 і більше років. Професійні гравці високого класу мають високий рівень ігрової активності та беруть участь у змаганнях 1-2 рази на тиждень. Результати досліджень свідчать про більш високі темпи підвищення спортивної майстерності у процесі багаторічної підготовки жінок порівняно з чоловіками та достатньо низькою конкуренцією в жіночому професійному гольфі, що дозволяє молодим спортсменкам досягати значних спортивних успіхів.

Аналіз розвитку та популяризації гри в гольф за континентами дозволив визначити основні сучасні тенденції розвитку гольфу в світі:

– суттєве зростання популярності та географії поширення гольфу;

– збільшення кількості представництва країн-лідерів на міжнародній арені, особливо країн, які не мали традицій гри в гольф;

– розробка та впровадження ініціативних програм розвитку та популяризації гольфу, юніорських програм;

– уніфікація стандартів підготовки та сертифікації тренерів з гольфу, суддів, грінкіперів (спеціалістів, які доглядають за гольф-полями) тощо;

– відкриття гольф-академій, включення гольфу до шкільної освітньої програми;

– існування єдиної системи змагань на міжнародному рівні, що поєднує професійний та аматорський напрямки;

– упровадження єдиної світової системи гандикапів (показників рівня гри);

– відкриття муніципальних полів для гольфу за підтримки держави на федеральному, регіональному та місцевому рівнях.

У четвертому розділі **«Обгрунтування та механізм впровадження організаційно-методичних засад розвитку та популяризації гольфу в Україні»** обгрунтовано організаційно-методичні засади розвитку та популяризації гольфу в

Україні, розроблені практичні рекомендації впровадження організаційно-методичних засад розвитку та популяризації гольфу в центральні і регіональні організації.

Виокремлено три основні періоди розвитку гольфу в Україні, для кожного з яких характерні важливі події, які дозволили визначити умовні терміни періодизації: перший (1913) – зародження гольфу на українських землях; другий (1997–2008) – виникнення гольфу в незалежній Україні, розвиток інфраструктури, створення управлінських структур, національної системи змагань, що сприяло значному зростанню його популярності в країні та виходу українських спортсменів з гольфу на міжнародну арену; третій (2009 по теперішній час) – вступ до міжнародних організацій з гольфу, проведення чемпіонатів України з гольфу на гольф-полях України; участь національної збірної України з гольфу в офіційних міжнародних змаганнях; проведення на гольф-полях України змагань з гольфу серед професійних гравців. Періоди обумовлені принциповим впливом сукупності соціально-політичних, економічних чинників розвитку спортивного руху на міжнародному та національному рівнях.

Єдиною офіційною організацією, що сприяє розвитку та популяризації гольфу в Україні, є громадська організація «Всеукраїнська федерація гольфу», яка була створена 30 липня 1997 року. Всеукраїнській федерації гольфу надано статус національної спортивної федерації (накази Міністерства молоді та спорту України № 701 від 03.04.1998 р., № 848 від 02.04.2003 р. та № 5262 від 29.12.2012 р.). ВФГ співпрацює з Міжнародною федерацією гольфу (IGF), Європейською Асоціацією гольфу (EGA), організацією The R&A (R&A).

Всеукраїнська федерація гольфу здійснює свою діяльність у тісній взаємодії з Міністерством молоді та спорту України, Національним олімпійським комітетом України, Спортивним комітетом України та іншими державними і громадськими організаціями, регіональними та місцевими осередками федерації (рис. 3).

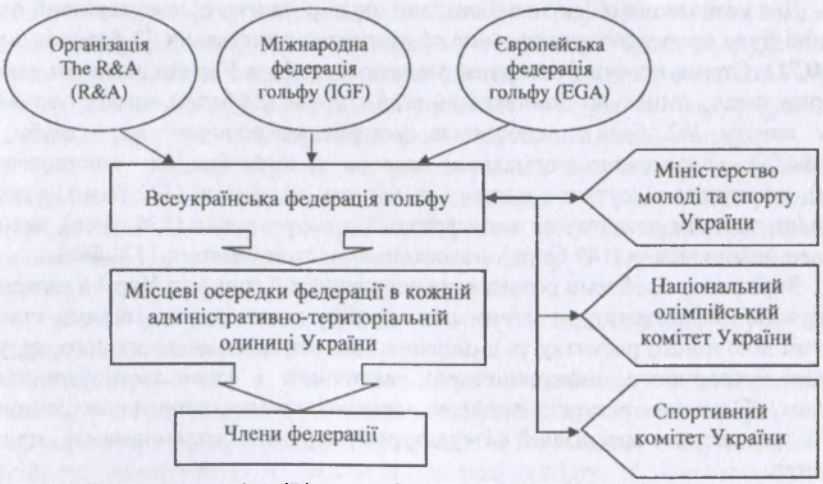

Рис. 3. Система організації і управління гольфом в Україні

Система організації гольфу та його управління в країні представлена як на рівні державних організацій, що забезпечують систему підготовки спортсменів, так і на рівні громадських організацій, які формують систему змагань.

В Україні створюються передумови для становлення та розвитку гольфу. Відбувається розвиток інфраструктури гольфу, сформовані перші організаційно-управлінські структури, національна система змагань, що сприяло зростанню його популярності та виходу українських гравців на міжнародну арену. В Україні працює п'ять гольф-клубів з гольф-полями на 9 та 18 лунок, з яких шість гольф-полів мають міжнародну сертифікацію. В Україні гольфом займаються близько 550 осіб.

Розвиток гольфу залежить від зовнішніх чинників, які впливають на спорт у цілому та міжнародний спортивний рух. Внутрішні чинники відображають розвиток та популяризацію безпосередньо гольфу як виду спорту (професійного, олімпійського, масового). До них віднесено: організацію та управління гольфом; нормативно-правове забезпечення; кількість гравців, які займаються гольфом; кількість гравців, які входять до міжнародного рейтингу; систему регулярних міжнародних спортивних змагань; наявність матеріально-технічної бази; наявність інвестиційних програм, програм розвитку гольфу, юніорських програм; наявність спеціально підготовлених кадрів (тренерів, інструкторів, експертів гольф-полів); розвиток дитячо-юнацького та масового гольфу; збільшення ринку жіночого гольфу; міжнародне співробітництво; розвиток спортивно-комерційного напрямку та наявність спонсорів; висвітлення гольфу в ЗМІ; розвиток гольфу як олімпійського виду спорту, що включений до програми Ігор Олімпіади; науково-методичне та інформаційне забезпечення. Базовою умовою динамічного розвитку гольфу є подальше вдосконалення ефективності функціонування національної моделі у різних формах існування спорту (масовий та спорт вищих досягнень), що сприятиме зростанню спортивної майстерності гравців у гольф.

Для визначення об'єктивної ситуації щодо розвитку та популяризації гольфу в Україні було проведено анкетування та експертне опитування 23 фахівців з гольфу (W=0,71). Стримуючими факторами розвитку гольфу в Україні експерти вважають, в першу чергу, соціально-економічний стан у країні (38 балів), низьку популярність виду спорту (62 бали), недостатню матеріально-технічну базу (клуби, поля) (66 балів), недосконале нормативно-правове та організаційне забезпечення (84 бали), практично відсутню державну та місцеву підтримку (122 бали), відсутність цільових програм розвитку та популяризації гольфу в країні (136 балів), недостатнє кадрове забезпечення (149 балів), недосконалу систему змагань (171 бал).

Вирішення проблеми розвитку та популяризації гольфу в Україні можливе при формуванні інфраструктури вітчизняного гольфу відповідно до світових стандартів шляхом поетапного розвитку та зміцнення його матеріально-технічного, кадрового, науково-методичного, інформаційного, медичного і фінансового потенціалу за рахунок об'єднання ресурсів держави, місцевих громад, спортивних товариств та інших громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості і приватних структур.

Зазначене вище обумовило обґрунтування наступних організаційно-методичних засад:

- удосконалення системи та структури управління гольфом в Україні;
- удосконалення та подальший розвиток нормативно-правової та методологічної бази;
- формування ефективної системи підготовки кадрів з гольфу;
- подальший розвиток інфраструктури гольфу шляхом будівництва сучасних гольф-полів та запровадження їхньої сертифікації для проведення спортивних заходів різного рівня;
- створення та розвиток в Україні системи професійного гольфу;
- створення та реалізація програм розвитку дитячо-юнацького гольфу;
- удосконалення системи підготовки збірних команд з метою досягнення більш високих показників на міжнародних змаганнях;
- удосконалення системи змагань з гольфу (від регіональних до всеукраїнських і міжнародних змагань);
- залучення різних груп населення до масових занять гольфом з метою формування здорового способу життя;
- запровадження інноваційних підходів до науково-методичного, інформаційного та медичного забезпечення розвитку гольфу;
- підвищення рівня популяризації гольфу в ЗМІ (преса, телебачення, радіо, інтернет);
- покращення міжнародного співробітництва з метою подальшої інтеграції українського гольфу в міжнародне гольф-співтовариство.

Розроблено структурну схему та практичні рекомендації впровадження організаційно-методичних засад розвитку і популяризації гольфу в Україні, де охарактеризовано взаємодію державних та громадських установ в реалізації даної програми (рис. 4).

Ефективність запропонованого алгоритму впровадження організаційно-методичних засад розвитку та популяризації гольфу в Україні може бути оцінена за рівнем виступів українських гравців у гольф на міжнародній арені, зарахуванням до міжнародної рейтингової системи, розвитком масового та дитячо-юнацького спорту в країні порівняно з попередніми роками (кількість тренерів та інструкторів, юних спортсменів, клубах, загальноосвітніх школах, спортивних заходів тощо).

У п'ятому розділі **«Аналіз та узагальнення результатів дослідження»** охарактеризована повнота вирішення завдань дослідження, узагальнено результати дослідної роботи, які підтверджують необхідність обґрунтування організаційно-методичних засад розвитку та популяризації гольфу в Україні з урахуванням історичного досвіду та сучасних світових тенденцій.

У процесі дисертаційного дослідження були отримані три групи даних: підтверджуючі, що доповнюють та абсолютно нові.

Підтверджуючими є дані, що професіоналізація і комерціалізація олімпійського спорту сприяли не тільки модифікації сучасного спорту в цілому, системи управління та підготовки спортсменів, а й зумовили зміну питомої ваги професійного компоненту в загальній системі спорту зі спрямованістю до максимальної результативності, технічності, естетичності та видовищності,

сучасний спорт вищих досягнень не тільки складний у структурному відношенні, але і далеко не однорідний за складом суб'єктів спортивної діяльності, що особливо гостро проявляється у спортивних іграх, серед яких гольф; модель управління спортом у країні, організаційно-управлінська система ігрових видів спорту залежить від традицій, державно-політичного устрою, сформованої системи фінансування, соціально-економічних та інших чинників (Дж. Коаклі, 1991; А. Почінкін, 2005; С. Гуськов, 2011; В. Платонов, 2014; B. Mallon, J. Matthew, 2010 та інші).

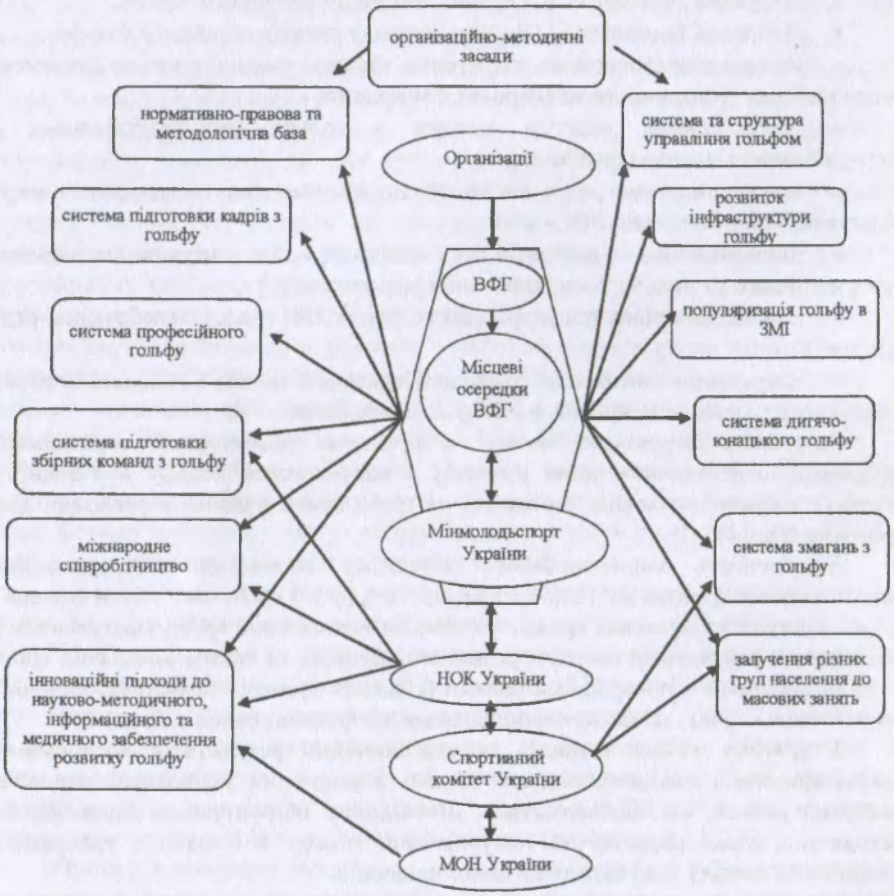

Рис. 4. Структурна схема впровадження організаційно-методичних засад розвитку та популяризації гольфу в Україні

Доповнено теоретичні положення щодо особливостей функціонування організаційно-управлінської системи професійного спорту на міжнародному рівні, в провідних країнах світу (А. Соколова, 1999; В. Ігнатієва, 2003; С. Крамський, 2006; А. Почінкін, 2007, О. Борисова, 2012).

Вперше здійснено історико-теоретичний аналіз та визначено об'єктивні передумови виникнення, становлення і розвитку гольфу в світі та в Україні; визначені характерні особливості функціонування гольфу як виду спорту в світі на сучасному етапі та тенденції розвитку гольфу; обґрунтовано організаційно-методичні засади розвитку та популяризації гольфу в Україні, необхідність і можливість його розвитку; запропоновано шляхи формування системи гольфу в України з урахуванням сучасних тенденцій розвитку спорту, національних традицій, соціально-економічних та організаційних умов.

Розробка дієвого механізму впровадження організаційно-методичних засад розвитку та популяризації гольфу в Україні дозволить підвищити рівень розвитку його та сформувати засади вдосконалення інфраструктури вітчизняного гольфу відповідно до національних інтересів і вимог щодо цього виду спорту в світі; збільшити кількість осіб, які щороку займатимуться гольфом з метою зміцнення здоров'я та організації активного дозвілля, що сприятиме покращенню якості їхнього життя; удосконалити систему дитячо-юнацького гольфу; розвинути систему професійного та олімпійського гольфу; створити якісну систему змагань, сформувати інноваційну систему кадрового, науково-методичного, медичного та інформаційного забезпечення розвитку гольфу в Україні.

ВИСНОВКИ

1. Комплексний аналіз і узагальнення наукової проблеми та спеціальної літератури свідчить про те, що подальший розвиток спорту вищих досягнень, його зміни, зростання популярності в світі визначатиметься сучасними тенденціями розвитку спорту – глобалізацією, професіоналізацією, комерціалізацією, постійним зближенням олімпійського та професійного спорту, зростанням конкуренції на міжнародній спортивній арені, розширенням спортивного календаря. Гольфу, як видовищному, привабливому та комерційному ігровому виду спорту, який має давні традиції, динамічно розвивається у всьому світі та стає все більш популярним, охоплюючи різні верстви населення та континенти, притаманні сучасні тенденції, що впливатимуть на подальший розвиток та його функціонування в світі.

2. Започаткування гри в гольф припадає на XI–XIII сторіччя в Данії, Шотландії, Бельгії та набуває бурхливого розвитку у XIX столітті в США, Австралії та країнах Європи. У процесі розвитку та становлення гольфу сформувалися кілька його різновидів: гольф, міні-гольф, футгольф, диск-гольф, пітч-енд-патт.

Перші витоки зародження гольфу в Україні сягають 1913 року; сучасний етап розвитку українського гольфу розпочинається з 1997 року, який характеризується формуванням інфраструктури, створенням управлінських структур, національної системи змагань, що сприяло значному зростанню його популярності в країні та виходу українських спортсменів на міжнародну арену. З 2009 р. Україна є членом міжнародних організацій з гольфу, проводить чемпіонати України на гольф-полях України, бере участь в офіційних міжнародних змаганнях, проводить змагання з гольфу серед професійних гравців.

Визначення важливих подій дозволило умовно виокремити три основних періоди розвитку гольфу в Україні: перший – 1913 р.; другий – 1997–2008 рр.;

третій – 2009 р. по теперішній час. Періоди обумовлені принциповим впливом сукупності соціально-політичних, економічних чинників розвитку спортивного руху на міжнародному та національному рівнях.

3. Характерними особливостями функціонування гольфу як виду спорту в світі на сучасному етапі визначено:

– універсальність цього виду спорту, який активно розвивається у світі і суттєво впливає на підтримку позитивного міжнародного іміджу будь-якої країни світу;

– загальновизнані універсальні правила гри у всіх країнах світу;

– домінування професійного гольфу;

– залучення різних верств населення, заняття гольфом не залежать від віку і фізичних можливостей людини, рівною мірою підходять для чоловіків і жінок;

– розгалужену бізнес-індустрію гольфу (послуги гольф-клубів і гольф-полів, виготовлення і продаж одягу та спортивного інвентарю, туристичні послуги, інформаційні послуги для спортивних уболівальників, заробітки гравців-професіоналів, будівництво котеджів поблизу гольф-полів);

– диференційовану систему змагань, які проводяться цілорічно в різних географічних точках, що сприяє постійному міжнародному обміну та розвитку гольфу.

4. Система організації та управління гольфом на міжнародному рівні представлена на трьох рівнях: глобальному, територіальному та національному, де є розділення на гравців-аматорів та гравців-професіоналів. Характерною відмінною рисою гольфу від спортивних ігор є відсутність єдиної світової підпорядкованої структури управління, а отже і єдиної керівної міжнародної організації. За складання єдиного світового кодексу правил гольфу та рішення несуть спільну відповідальність організація R&A і USGA, а за щоденну роботу з використання правил відповідає USGA у США і Мексиці, а в інших країнах – R&A та національні федерації.

5. Сучасними тенденціями розвитку та популяризації гольфу на континентах визначено: США є лідером в розвитку та популяризації гольфу і на світовому ринку має значну перевагу, але гольф-ринок США близький до насичення; в Європі ринок залишається концентрованим – 92 % всіх гравців та 90 % майданчиків для гольфу знаходяться у десяти країнах, в першу чергу в Великій Британії (близько 40 % полів для гольфу Європи) та Німеччині. Велика Британія та Ірландія мають найвищий рівень попиту занять гольфом в Європі. Велика кількість ринків гольфу в Європі потребує підтримки та інвестування нових програм, особливо у високорозвинених і розвинених країнах; німецькомовні країни та Нідерланди залишаються найбільш розвиненими за показниками участі жінок у гольфі; в Азії гольф бурхливо розвивається і лідером є Японія; в Африці гольф розвинений мало; унікальне положення займає ПАР; в країнах СНД найбільшими ринками гольфу є Російська Федерація, Казахстан та Україна; швидкий розвиток гольфу у країнах Європи, що розвиваються (Центральна та Східна Європа). Спостерігається тенденція збільшення складу гравців-юніорів в Болгарії, Сербії, Словаччині та Греції – країн, які не мають розвиненої бази гольф-індустрії.

6. Загальними тенденціями розвитку та популяризації гольфу в світі є: суттєве зростання популярності і географії поширення; збільшення представництва країн-лідерів на міжнародній арені, особливо країн, які не мали традицій гри в гольф; повернення гольфу статусу олімпійського та його розвиток в напрямку олімпійського спорту; розширення міжнародних зв'язків та вступ до міжнародного співтовариства; формування єдиної організаційної структури, що передбачає не тільки власне змагальну діяльність, але й сучасну індустрію з виробництва й реалізації спортивного видовища; формування єдиної системи змагань на міжнародному рівні, що поєднує професійний та аматорський напрямки, розробка єдиної світової системи гандикапів; створення систем національних змагань у відповідності з міжнародними; динамічне збільшення кількості гравців; впровадження та поширення єдиного рейтингу гравців любителів – WAGR; сертифікація полів для гольфу та їх акредитація; відкриття муніципальних полів для гольфу за підтримки держави на федеральному, регіональному та місцевому рівнях; розробка та впровадження ініціативних програм розвитку та популяризації гольфу, юніорських програм; уніфікація стандартів підготовки та сертифікації тренерів з гольфу, суддів, грінкіперів тощо; відкриття гольф-академій, включення гольфу до шкільної освітньої програми; застосування нових напрямків у підготовці гравців, що розробляються вченими та тренерами; сучасне інформаційне забезпечення.

28.53

7. Система організації та управління гольфом в Україні представлена на рівні державних і громадських організацій, основними з яких виступають Всеукраїнська федерація гольфу, Міністерство молоді та спорту України, Національний олімпійський комітет України та Спортивний комітет України.

Створюються передумови для становлення та розвитку гольфу, відбувається розвиток інфраструктури гольфу, розробка науково-методичних основ, сформовані перші організаційні структури, система організації та управління гольфу в країні, національна система змагань, що сприяло значному зростанню його популярності та виходу українських гравців на міжнародну арену. В Україні працює п'ять гольф-клубів з гольф-полями на 9 та 18 лунок, з яких шість гольф-полів мають міжнародну сертифікацію.

Стримуючими факторами розвитку гольфу в Україні визначено соціально-економічний стан в країні, низьку популярність виду спорту, недостатню матеріально-технічна базу, недосконале нормативно-правове та організаційне забезпечення, практично відсутню державну та місцеву підтримку, відсутність цільових програм розвитку та популяризації гольфу в країні, недостатнє кадрове забезпечення, недосконалу систему змагань.

8. Обгрунтовано організаційно-методичні засади розвитку та популяризації гольфу в Україні та розроблено практичні рекомендації, їх впровадження з урахуванням сучасних тенденцій розвитку спорту, національних традицій, соціально-економічних та організаційних умов. Організаційно-методичними засадами розвитку та популяризації гольфу в Україні визначено:

- удосконалення системи та структури управління гольфом в Україні;
- удосконалення та подальший розвиток нормативно-правової бази;
- формування ефективної системи підготовки кадрів з гольфу;

БІБЛІОТЕКА
ЛЬВІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ФІЗИЧНОЇ
КУЛЬТУРИ

– подальший розвиток інфраструктури гольфу шляхом будівництва сучасних полів для гольфу та запровадження їх сертифікації для проведення спортивних заходів різного рівня;

– створення та розвиток в Україні системи професійного гольфу;

– створення та реалізація програм розвитку дитячо-юнацького гольфу;

– удосконалення системи підготовки збірних команд ГО «Всеукраїнська федерація гольфу»;

– удосконалення системи змагань з гольфу;

– залучення різних груп населення до масових занять гольфом з метою формування здорового способу життя;

– запровадження інноваційних підходів до науково-методичного, інформаційного та медичного забезпечення розвитку гольфу;

– підвищення рівня популяризації вітчизняного гольфу в засобах масової інформації;

– покращення міжнародного співробітництва з метою подальшої інтеграції українського гольфу в міжнародне гольф-співтовариство.

9. Ефективність запропонованого алгоритму впровадження організаційно-методичних засад розвитку та популяризації гольфу в Україні може бути оцінена за рівнем виступів українських гравців в гольф на міжнародній арені, вхід до міжнародної рейтингової системи, розвитку масового та дитячо-юнацького спорту в країні порівняно з попередніми роками.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробкою довготермінового планування, що дозволить Всеукраїнській федерації гольфу та центральним і регіональним організаціям з гольфу визначити стратегію розвитку гольфу в Україні та розробити проект Концепції «Державна програма розвитку та популяризації гольфу в Україні».

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ РОБІТ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Роботи, в яких відображені основні наукові результати дисертації

1. Терещук М. В. Формування системи розвитку гольфу в міжнародній системі спорту / М. В. Терещук // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві: зб. наук. праць Волинського національного університету ім. Л. Українки. – Луцьк, 2012. – № 4 (20). – С. 51–54.

2. Терещук М. В. Розвиток гольфу в Європі / М. В. Терещук // Теорія і методика фізичного виховання і спорту : наук.-теорет. журн. – К., 2014. – № 2 – С. 101–106. *Видання включено до міжнародної наукометричної бази: Index Copernicus.*

3. Терещук М. В. Гольф в країнах СНД: розвиток та функціонування / М. В. Терещук // Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Л. Українки. Фізичне виховання і спорт. – Луцьк, 2014. – Вип. 14. – С. 116–121.

4. Терещук М. В. Система мирового рейтинга по гольфу среди игроков-любителей – WAGR [Електронний ресурс] / М. В. Терещук // Физическое воспитание студентов. – Харьков, 2014. – № 6. – С. 69–73. – Режим доступу:

http://nbuv.gov.ua/j-pdf/PhVSTS_2014_6_15.pdf. *Видання включено до міжнародних наукометричних баз: Academic Journals Database, CORE, DOAJ, Elektronische Zaitschriftenbibliothek, Index Copernicus, Google Scholar, Ulrich's Periodicals Directory, WorldCat, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, РІНЦ.*

5. Терещук М. В. Формування та розвиток гольфу на теренах України / М. В. Терещук, Г. О. Дробишевський // Фізична активність, здоров'я і спорт. – Львів, 2014. – № 3 (17) – С. 11–18. *Видання включено до міжнародної наукометричної бази: Index Copernicus. Особистий внесок здобувача полягає в узагальненні наукових даних, постановці проблеми та формулюванні висновків.*

6. Терещук М. В. Обґрунтування передумов розвитку організаційно-методичних засад гольфу в Україні [Електронний ресурс] / М. В. Терещук // Спортивна наука України. – Львів, 2014. – № 4. – С. 33–39. – Режим доступу: http://sportscience.ldufk.edu.ua/index.php/snu/article/view/243/23. *Видання включено до міжнародної наукометричної бази: Index Copernicus.*

7. Терещук М. В. Тенденції розвитку гольфу в світі на сучасному етапі / М. В. Терещук // Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. пр. Вінницького держ. пед. ун-ту ім. М. Коцюбинського. – Вінниця, 2014. – Вип. 18, т. 1. – С. 456–462.

Опубліковані роботи апробаційного характеру

1. Терещук М. В. Возникновение, становление и развитие гольфа в Украине / М. В. Терещук // Олимпийский спорт и спорт для всех: материалы XVIII Междунар. научн. конгресса. – Алматы, 2014. – Т. 3. – С.461–464.

АНОТАЦІЇ

Терещук М. В. Організаційно-методичні засади розвитку гольфу в Україні. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт. – Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ, 2014.

Дисертація присвячена актуальній проблемі – науковому обґрунтуванню організаційно-методичних засад розвитку та популяризації гольфу в Україні з урахуванням історичного досвіду та сучасних світових тенденцій.

Проведено історико-теоретичний аналіз та визначено об'єктивні умови започаткування гольфу в світі та в Україні, характерні особливості розвитку гольфу на сучасному етапі, складові управління гольфу в світі, умови розвитку та особливості функціонування гольфу в провідних країнах світу, сучасні тенденції розвитку гольфу, систему організації та управління гольфу в Україні, організаційно-методичні засади розвитку та популяризації гольфу в Україні.

Розвиток гольфу залежить від зовнішніх чинників – глобалізації, комерціалізації, професіоналізації, тощо та внутрішніх чинників.

Запропоновано алгоритм впровадження організаційно-методичних засад розвитку гольфу в Україні з урахуванням сучасних тенденцій розвитку спорту, національних традицій, соціально-економічних та організаційних умов.

Ключові слова: гольф, гандикап, організаційно-методичні засади, система організації та управління гольфом, розвиток та функціонування гольфу в світі.

Терещук М. В. Организационно-методические основы развития гольфа в Украине. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук по физическому воспитанию и спорту по специальности 24.00.01 – олимпийский и профессиональный спорт. – Национальный университет физического воспитания и спорта Украины, Киев, 2014.

Диссертация посвящена актуальной проблеме – научному обоснованию организационно-методических основ развития и популяризации гольфа в Украине с учетом исторического опыта и современных мировых тенденций.

Представлен историко-теоретический анализ и определены объективные условия становления и развития гольфа на континентах и в мире, характерные особенности развития гольфа на современном этапе в ведущих странах мира, современные тенденции развития гольфа, система организации и управления гольфом в мире и в Украине.

Система организации и управления гольфом представлена на трех уровнях: глобальном, территориальном и национальном, где есть разделение на игроков-любителей и игроков-профессионалов. Характерной отличительной чертой гольфа от других спортивных игр является отсутствие единой мировой подчиненной структуры управления гольфом, единой руководящей международной организации.

Выделено три основных периода развития гольфа в Украине: первый – 1913 г.; второй – 1997–2008 гг.; третий – 2009 г. по настоящее время.

Сдерживающими факторами развития гольфа в Украине определены: социально-экономическое положение в стране, низкая популярность вида спорта, недостаточная материально-техническая база, несовершенное нормативно-правовое и организационное обеспечение, практически отсутствует государственная и местная поддержка, отсутствуют целевые программы развития и популяризации гольфа в стране, недостаточное кадровое обеспечение, несовершенная система соревнований.

Определены организационно-методические основы развития и популяризации гольфа в Украине и разработаны практические рекомендации их внедрения: совершенствование системы и структуры управления гольфом в Украине; совершенствование и дальнейшее развитие нормативно-правовой базы; формирование эффективной системы подготовки кадров в области гольфа; дальнейшее развитие инфраструктуры гольфа путем строительства современных полей для гольфа и внедрение их сертификации для проведения спортивных мероприятий различного уровня; создание и развитие в Украине системы профессионального гольфа; создание и реализация программ развития детско-юношеского гольфа; совершенствование системы подготовки сборных команд ОО «Всеукраинская федерация гольфа»; совершенствование системы соревнований по гольфу; привлечение различных групп населения к массовым занятиям гольфом с целью формирования здорового образа жизни; внедрение инновационных подходов

в научно-методическое, информационное и медицинское обеспечение развития гольфа; повышение уровня популяризации отечественного гольфа в средствах массовой информации; улучшение международного сотрудничества с целью дальнейшей интеграции украинского гольфа в международное гольф-сообщество.

Ключевые слова: гольф, гандикап, организационно-методические основы, система организации и управления гольфом, развитие и функционирование гольфа в мире.

Tereshchuk M. V. Organizational and methodological foundations of golf development in Ukraine. – Manuscript.

Thesis for the degree of PhD in physical education and sport in specialty 24.00.01 – Olympic and Professional Sport. – National University of Physical Education and Sport of Ukraine, Kyiv, 2014.

The dissertation is devoted to the problem of justification of organizational and methodological principles of development and promotion of golf in Ukraine, the study is based on historical experience and current global trends to optimize the management and development of golf in Ukraine.

The historical and theoretical analysis was done and there were determined objective conditions launching golf in the world and in Ukraine, characteristic features of development golf at the present stage, control components of golf in the world, conditions and details development golf in the leading countries of the world, modern development trends of golf, the system of organization and management golf in Ukraine, organizational and methodological principles of development and popularization of golf in Ukraine.

Development of golf depends of external factors – globalization, commercialization, professionalism, etc. and internal factors.

The algorithm of implementation of organizational and methodological principles of golf in Ukraine with current trends in the development of sport, national traditions, socio-economic and institutional conditions is suggested.

Keywords: golf, handicap, organizational and methodological foundations, system organization and management of golf, development and operation of golf in the world.